

การแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ และการวางแผนงานในบทบาทของกระทรวงมหาดไทย

ความเป็นมา

รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 กำหนดนโยบายเร่งด่วนเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาของประเทศชาติที่สำคัญ 3 เรื่อง คือ ปัญหาความยากจน ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาคอร์รัปชัน

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ การแก้ปัญหาดังกล่าว และความยากจนเชิงบูรณาการ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2546 ณ วิเทศสโมสร กระทรวงการต่างประเทศ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าภาพเชิญประชุมเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยประสงค์ให้หน่วยงานต่าง ๆ มารวมพลังทุ่มเทสมองช่วยพลิกฟื้นสร้าง ความหวังให้เป็นรูปธรรมโดยเห็นว่า “ความยากจนสามารถแก้ ได้ด้วยการให้โอกาสและการปลดปล่อยศักยภาพของคน ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน และประชาชนสามารถช่วยตนเองได้” ซึ่งในการดำเนินงานดังกล่าว ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการ ออกแบบการจดทะเบียน และการรับจดทะเบียน ใน 7 ปัญหา คือ

การแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน และการวางแผนงานในบทบาทของ

ปัญหาที่ดินทำกิน ปัญหาคนเร่ร่อน ปัญหาผู้ประกอบการอาชีพ ผิดกฎหมาย ปัญหาการให้ความเหลื่อมล้ำนักเรียน/นักศึกษา ให้มี รายได้จากการประกอบอาชีพที่เหมาะสม ปัญหาการถูกหลอกลวง ปัญหาหนี้สินภาคประชาชน และปัญหาที่อยู่อาศัย เพื่อนำข้อมูล มาประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และมาตรการแก้ปัญหา และนับเป็นครั้งแรกในโลกที่รัฐบาลสำรวจความต้องการและความ เดือดร้อนของประชาชนให้มาบอกทุกข์ประเภทต่าง ๆ แก่ทางราชการ โดยอาศัยพลังเมตตาธรรมของข้าราชการผนวกกับเทคโนโลยี สมัยใหม่ในการจดทะเบียนเพื่อประมวลปัญหา

แนวความคิดในการแก้ปัญหา

การแก้ปัญหาดังกล่าวและความยากจนเชิงบูรณาการ โดย มีการจดทะเบียน เพื่อรับทราบปัญหา/ความต้องการของประชาชน (Demand Side) เป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวในบริบทใหม่ กล่าวได้ว่าเป็นประเทศแรกที่สะท้อนปัญหาประชาชน โดยให้ ประชาชนแจ้งความจำนงมาจดทะเบียนกับทางราชการ คือ

1. เป็น Outside In Strategy ต่างจากเดิมที่มอง จากความคิดของภาคราชการเป็นตัวตั้ง แล้ววางแผนงาน/โครงการ ไปให้ราษฎร (Inside Out Strategy) วิธีการใหม่ ทำให้รู้สภาพ “ทุกข์” ของราษฎรที่แท้จริง ทำให้การแก้ปัญหาได้ตรงจุด

2. เป็นการยึดการแก้ปัญหาที่ตัวคน/สภาพปัญหาจริง (People Approach) มิใช่การคิดหรือประมาณการปัญหาจากมุมมองทางวิชาการ

3. แบ่งแนวทางการแก้ปัญหาที่ประชาชนมาจดทะเบียนไว้ใน 3 กรอบและมีการบูรณาการระหว่างกัน คือ

- ◆ Area การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในระดับพื้นที่ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ บูรณาการการดำเนินงานไปได้ในขั้นต้น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยแก้ไข

- ◆ Function กระบวนการ ซึ่งมีแผนปกติรองรับในการแก้ปัญหา รวมทั้งการขอรับงบประมาณเพิ่มเติม

- ◆ Agenda เป็นการแก้ปัญหาเชิงนโยบาย และต้องมองปัญหาแบบบูรณาการ หลายหน่วยงานต้องร่วมกันแก้ไขและเชื่อมโยงการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น เรื่องหนี้สิน ที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน และการส่งเสริมอาชีพ

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน ทุกภาคส่วน และองค์กรเอกชน (NGOs) เข้าร่วมในการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิด “พลัง” และ “ความยั่งยืน”

เป้าหมาย

ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนมีเป้าหมายที่จะขจัดปัญหาเดือดร้อนของประชาชนอันเกี่ยวกับความยากจนให้หมดสิ้นไปภายใน 5 ปี (2551) โดยการเพิ่มรายได้ ลดค่าใช้จ่าย และขยายโอกาสให้กับประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานของความสมดุลพอดีและความพอประมาณอย่างมีเหตุผล ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลไกการดำเนินงาน

นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 271-272 /2546 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2546 กำหนดแนวทางการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนและจัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ (ศตจ.) เพื่อเป็นองค์กรอำนวยการระดับชาติ โดยมีรองนายกรัฐมนตรี ด้านความมั่นคง (พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ) เป็นผู้อำนวยการ และจัดให้มีองค์กร/เจ้าภาพรับผิดชอบในทุกระดับ เพื่อการทำงานเชิงบูรณาการ ดังนี้

ระดับชาติ ศตจ.ชาติและคณะอนุกรรมการเฉพาะด้าน มีหน้าที่บูรณาการนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ระดับกระทรวง กระทรวงที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง พิจารณาจัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนของ ส่วนราชการนั้น ๆ เพื่อบูรณาการและกำกับดูแลการปฏิบัติงาน ของหน่วยงานในสังกัดให้เป็นไปตามที่ ศตจ. กำหนด โดยใน ส่วนกระทรวงมหาดไทยได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะ ความยากจนกระทรวงมหาดไทย (ศตจ.มท.) ทำหน้าที่บูรณาการ กำกับและตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานต่อสู้เพื่อเอาชนะ ความยากจนในพื้นที่ต่าง ๆ

กรุงเทพมหานคร จัดตั้งศูนย์อำนวยการปฏิบัติการ ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนกรุงเทพมหานคร (ศตจ.กทม.) มีผู้ว่า ราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้อำนวยการรับผิดชอบการบูรณาการ ในระดับกรุงเทพมหานคร

ระดับจังหวัด จัดตั้งศูนย์อำนวยการปฏิบัติการต่อสู้ เพื่อเอาชนะความยากจนจังหวัด (ศตจ.จังหวัด) รับผิดชอบการบูรณาการ ในระดับจังหวัด

ระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ จัดตั้งศูนย์อำนวยการ ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนจังหวัด (ศตจ.อำเภอ/กิ่ง อำเภอ) รับผิดชอบการบูรณาการในระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ

ยุทธศาสตร์ Roadmap การต่อสู้เพื่อชนะความยากจน

ยุทธศาสตร์การต่อสู้เพื่อชนะความยากจน กำหนดไว้ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ว่า

การแก้ปัญหาความยากจน ที่มุ่งจัดการแก้ไขปัญหา อย่างเป็นองค์รวม เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เน้นที่ตัวคนและ สภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาเชิงระบบและโครงสร้าง โดย

1) เสริมสร้างโอกาสให้คนยากจนสามารถเข้าถึง บริการของรัฐได้อย่างทั่วถึง โดยการกระจายบริการการศึกษา สาธารณสุขที่มีทางเลือกเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนยากจน เพิ่ม โอกาสการเข้าถึงแหล่งความรู้ แหล่งข้อมูลข่าวสาร

2) สร้างโอกาสให้คนยากจนสามารถเข้าถึงและใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการ ดำรงชีวิต และประกอบอาชีพของคนยากจนให้คนยากจนมีส่วน ร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเป็นธรรมและ ยั่งยืน

3) พัฒนาโครงการข่วยการคุ้มครองทางสังคมเพื่อสร้าง หลักประกันความมั่นคงในชีวิตแก่คนยากจนและผู้ด้อยโอกาส

อย่างแท้จริง รวมทั้งจัดสวัสดิการสังคมที่สอดคล้องกับปัญหาและตรงกับความต้องการของคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสในแต่ละพื้นที่

4) **พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งเพื่อสร้างศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถให้คนยากจนสามารถก่อร่างสร้างตัวและพึ่งตนเองได้มากขึ้น** โดยส่งเสริมการรวมกลุ่มองค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหของตน ควบคู่ไปกับการสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและเพิ่มรายได้ ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างครบวงจร สนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสม สร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ เชื่อมโยงสู่ตลาดภายในและต่างประเทศได้

5) **ปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เอื้อต่อการสร้างโอกาสให้คนยากจน** โดยสนับสนุนให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขความยากจนที่มีความชัดเจนของกลุ่มเป้าหมายคนยากจนในแต่ละพื้นที่ มีมาตรการเฉพาะตามศักยภาพของกลุ่มคนยากจนในชนบทและในเมือง รวมทั้งให้มีการประสานแผนงานและปรับระบบการจัดสรรงบประมาณลงสู่กลุ่มเป้าหมายคนยากจนอย่างสอดคล้องกับสภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนมีการพัฒนา

เครื่องชี้วัดความยากจนให้ถูกต้องและปรับได้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

6) **เร่งปฏิรูปกฎหมายและปรับกฎระเบียบ** ให้คนจนได้รับโอกาส สิทธิและความเสมอภาคในด้านต่าง ๆ อาทิ สิทธิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สิทธิการดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิการประกอบการจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และสิทธิการถือครองที่ดินสำหรับกลุ่มคนยากจนในภาคเกษตรที่ไร้ที่ทำกิน

ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคความยากจน

การแก้ไขปัญหาคความยากจน ได้รับการผลักดันให้เป็น “วาระแห่งชาติ” ที่ต้องผนึกกำลังทุกส่วนในสังคมเพื่อกำหนดดำเนินงานพร้อมในทุกระดับ ทั้งในระดับชาติ ท้องถิ่น และชุมชน โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำ “ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคความยากจน” เสนอที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2545 และที่ประชุมเห็นชอบกับยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

เป้าหมาย

ลดสัดส่วนคนจนจากร้อยละ 15 ให้เหลือร้อยละ 12 ของประชากรในปี 2549 กระจายบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจให้มี

ความเป็นธรรมและเข้าถึงคนจนในชนบทและในเมือง และลดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนจนและกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม โดยกำหนดยุทธศาสตร์ย่อย จำนวน 5 ด้าน

ด้านที่ 1 การปรับปรุงระบบบริหารจัดการ ภาครัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนโดย

- กำหนดพื้นที่เป้าหมายคนจนและจัดทำแผนแก้ไขปัญหาความยากจน โดยให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหา เพิ่มบทบาทภาคประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเป็นแผนงาน/โครงการของท้องถิ่น ของภาครัฐ ให้มีบูรณาการในทุกระดับตั้งแต่ระดับกระทรวง กรม จนถึงภูมิภาค และท้องถิ่น

- จัดระบบกองทุน ในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความยากจน จำนวน 18 กองทุน วงเงิน 225,853 ล้านบาท นำมาจัดระบบใหม่ ให้มีทิศทางเดียวกัน

ด้านที่ 2 เพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนจนและชุมชนโดย

- พัฒนาการศึกษาและทักษะเด็กและเยาวชนจากครอบครัวยากจน โดยพัฒนามาตรการอุดหนุนการศึกษาให้ทุนการศึกษาโดยมีข้อผูกพันในการทำงานในท้องถิ่น ให้ภาคเอกชนร่วมกับองค์กรท้องถิ่นในการสนับสนุนการศึกษาด้วย

- ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนในท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีโครงการ/กิจกรรม พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้านการผลิต แปรรูป ส่งเสริมการตลาดสินค้าชุมชน และจัดทำแผนชุมชนให้ครบทุกตำบลมีแผนเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดกิจกรรมและการจัดสรรงบประมาณลงสู่ท้องถิ่น

ด้านที่ 3 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสนับสนุนการมีที่ดินของเกษตรกรรายย่อยโดย

- สำรวจที่ดิน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน แล้วจัดทำที่ดินทำกินอย่างครบวงจรคู่กับการจัดหาสินเชื่อแก่เกษตรกรเพื่อเป็นทุนในการพัฒนาที่ดิน รวมทั้งเร่งรัด จัดทำแนวเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และปรับปรุงประสิทธิภาพกองทุนที่ดิน

ด้านที่ 4 การพัฒนาระบบคุ้มครองทางสังคม เพื่อการจัดสวัสดิการสังคมในรูปแบบที่พึ่งตนเองได้มากขึ้น เริ่มจากองค์กรท้องถิ่นจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนให้ครอบคลุมวิถีชีวิตชุมชนให้ชุมชนเข้มแข็ง

ด้านที่ 5 การส่งเสริมนโยบายเศรษฐกิจมหภาคให้เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน ซึ่งนำระบบกฎหมายและนโยบายเศรษฐกิจมาใช้เพื่อกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคในด้านต่าง ๆ

Roadmap การต่อสู้เพื่อชนะความยากจน

วิสัยทัศน์ : ภายในปี 2551 ประชาชนที่มาจาก
ทะเบียนปัญหาลังคมและความยากจนทั้งหมดได้รับการแก้ไข
ปัญหาคนจนได้รับการพัฒนาศักยภาพที่ดีขึ้นและคนจนสามารถ
เข้าถึงบริการต่าง ๆ ของรัฐอย่างทั่วถึง

แบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2547) เป็นขั้นตอนการบูรณาการ
แนวคิดจดทะเบียน/สำรวจตรวจสอบ/วิเคราะห์ปัญหาความ
เดือดร้อนของประชาชน และเร่งแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนที่
สำคัญของประชาชน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหานี้สินของ
ประชาชน การจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ ที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัย
และการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำ

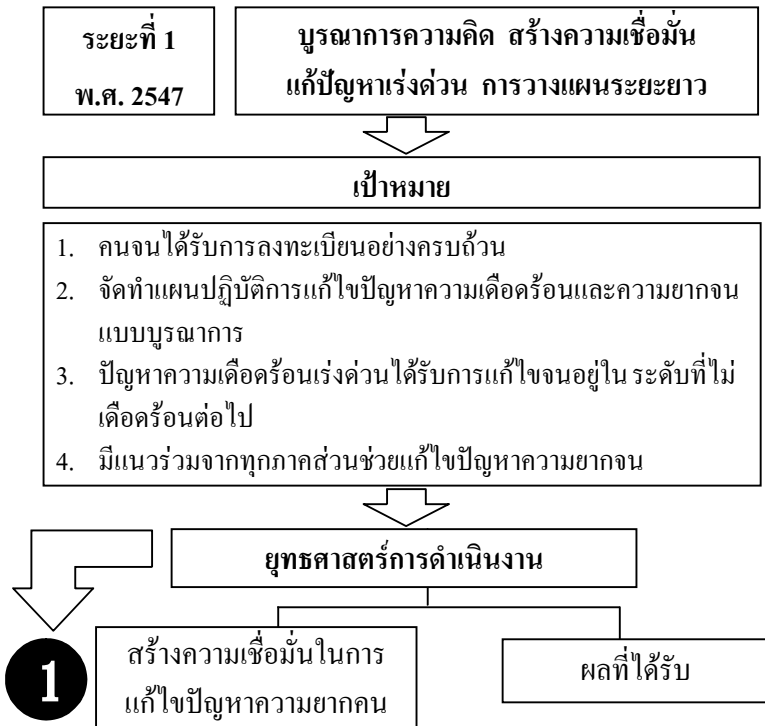
ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2548 – 2549) เป็นขั้นตอนการ
ขยายผลการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนต่าง ๆ ของประชาชนให้
หมดสิ้นไปโดยเร็ว

ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2550 – 2551) เป็นขั้นตอนการ
สร้างคามยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาคความยากจนและปัญหาอื่น ๆ
ที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่สำคัญ (Key Performance Indicator)

1. จำนวนคนจนลดลง 8.5 ล้านคน (ที่มาจด
ทะเบียนกับทางราชการ)
2. คนจนแลผู้ด้อยโอกาสทุกคนได้รับการบริการ
การศึกษา สาธารณสุข และโครงสร้างพื้นฐานที่คุณภาพและ
มาตรฐาน
3. การว่างงานของคนจนลดลง
4. โครงการสร้างทางเศรษฐกิจ/สังคม ทั้งระดับมหภาค
และจุลภาค ตอบสนองคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

ภารกิจหลัก

1. รมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบให้ประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน มีความเชื่อมั่นว่าสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดยากจน 2. จัดระดมทุกภาคส่วนให้เกิดพลังแผ่นดินขจัดสิ้นความยากจน 3. ปฏิบัติการจิตวิทยาให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. ประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน เกิดความเชื่อมั่นต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนของรัฐบาล และพึงพอใจ 2. มีแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เป็นรูปธรรมและบูรณาการ 3. ประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความยากจน

ภารกิจหลัก

1. สำรวจผู้ยากจนทั่วประเทศและจดทะเบียน (Demand) 2. สำรวจทรัพยากรที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา/ปรับให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความยากจน (Supply) ทั้งระยะสั้น ระยะยาว 3. จัดทำแผนชุมชนเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจน 4. แก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน (พื้นดิน / พื้นน้ำ)/หนี้/นอก/ในระบบ/ที่อยู่อาศัย/อาชีพและการมีงานทำ 5. เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนให้สามารถเป็นฐานการแก้ไขปัญหาเชิงบูรณาการ โดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง	1. ประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน เกิดความเชื่อมั่นต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนของรัฐบาล และพึงพอใจ 2. มีแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เป็นรูปธรรมและบูรณาการ 3. ประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความยากจน

3

ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสังคม
เพื่อนไปสู่ความมั่นคง
ของประชาชนและชาติ

ผลที่ได้รับ

ภารกิจหลัก

1. ส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. ประชาชน ภาค รัฐ
2. แก้ไขข้อกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการ
แก้ไขปัญหาความยากจน	ภาคเอกชน เกิดความเชื่อมั่น
ต่อการแก้ไขปัญหาความ
3. ส่งเสริมนักเรียน/นักศึกษาให้มีอาชีพ
เหมาะสม	ยากจนของรัฐบาล และพึง
พอใจ
4. จัดระเบียบสังคมและการใช้ทรัพยากร
ธรรมชาติที่สมดุล	2. มีแนวทางการแก้ไข
ปัญหาความยากจนที่เป็น
5. วางแผนเพื่อทำโครงการขนาดใหญ่ของ
รัฐให้เกิดอาชีพ/มีงานทำ/กระจายรายได้ และ
แก้ปัญหาสาธารณสุขโรคต่างๆ	รูปธรรมและบูรณาการ
6. เด็กที่อยู่ในวัยเรียน ได้รับการศึกษาฟรี
ทุกคน (12 ปี)	3. ประชาชน ภาค รัฐ
ภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการ
แก้ไขปัญหาความยากจน
7. เน้นเศรษฐกิจชุมชนและการหารายได้
จากภาคอุตสาหกรรม การพาณิชย์	
8. เพิ่มการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตและการตลาด	
9. ส่งเสริม SMEs	
10. ส่งเสริมวัฒนธรรมอันงามของชาติ	
11. ส่งเสริมการค้า บริการ และการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	
12. ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและผู้มีอิทธิพล	
13. ส่งเสริมนโยบาย SML ให้ชุมชนมีอำนาจจัดการงบประมาณ	
14. ส่งเสริมนโยบายการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน และกองทุนหมู่บ้านฯ	

4

สร้างระบบคุ้มครอง
และประกันทางสังคม

ผลที่ได้รับ

ภารกิจหลัก

1. ดำเนินการสร้างหลักประกัน
คุณภาพชีวิต แก่ประชาชน (เช่น
โครงการ 30 บาท ประกันภัยวันละ
บาท) อย่างต่อเนื่องและครอบคลุม
กลุ่มคนทุกช่วงวัย	ประชาชนมีหลักประกันทาง
สังคม และได้รับความคุ้มครอง
อย่างเท่าเทียมกัน
2. พัฒนาข้อมูลข่าวสาร ให้
ประชาชนได้รับรู้ รับทราบและ
เข้าใจได้อย่างเร็ว เช่นข้อมูลการตลาด	
3. การคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับ
ความเป็นธรรม	
4. การคุ้มครองอาชีพ และประกัน
การว่างงานของผู้ใช้แรงงานอย่างมี
ประสิทธิภาพ	
5. สร้างระบบคุ้มครองความ
ปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของ
ประชาชนให้มีประสิทธิภาพ	

5

การบริหาร

ผลที่ได้รับ

ภารกิจหลัก

1. พัฒนาระบบข้อมูลด้าน demand – supply ของคนจนและความเดือดร้อนของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. โครงสร้างการแก้ไขปัญหาความยากจนในทุกระดับมีการแก้ไขปัญหาความยากจนในทุกระดับมีการปฏิบัติให้บังเกิดผล
3. บูรณาการการดำเนินงาน/แผนงานและระบบบูรณาการ
4. บูรณาการระบบอำนาจการกำกับ ดูแล ติดตามประเมินผล และตัวชี้วัดความสำเร็จทั้งภาพรวมและรายปัญหา

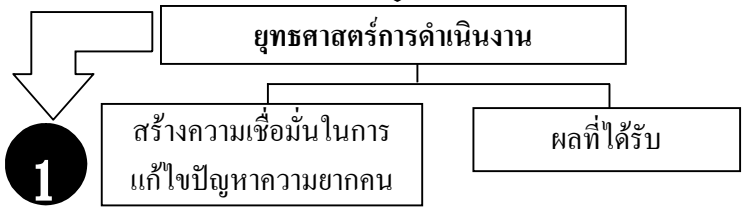
มีการบริหารการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เข้มแข็งและมีบูรณาการสามารถตอบสนองนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระยะที่ 2 พ.ศ. 2547
ดำเนินการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของผู้ด้อยโอกาส
กับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างหรือระบบ

เป้าหมาย

1. ปัญหาคนจนและความเดือดร้อนได้รับการแก้ไขทุกปัญหา
2. โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และระบบราชการ ปรับตัวดีขึ้น
3. คนจนได้รับการพัฒนาศักยภาพที่ดีขึ้นและสามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ของรัฐ

1

ภารกิจสำคัญ

1. รมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบอย่าง ต่อเนื่องให้ประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน เห็นรูปธรรมในการแก้ไขปัญหาความยากจน มีความเชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาความยากจน และเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาทั้งเชิงโครงสร้างและรายปัญหาอย่างต่อเนื่อง
2. ระดมทุกภาคส่วนให้เกิดพลังแผ่นดิน ขจัด สิ้นความยากจน
3. การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน / เอกชนในการแก้ไขปัญหาความยากจน

2

ขจัดความยากจน
ที่เป็นปัญหา

ผลที่ได้รับ

ภารกิจหลัก

1. สํารวจผู้ยากจนทั่วประเทศซ้ำอย่างละเอียด2. แก้ไขปัญหาที่ทำกิน ปัญหาหนี้สินนอก/ในระบบ/ปัญหาที่อยู่อาศัย/ปัญหาอาชีพและการมีงานทำ/ปัญหาคนเร่ร่อน/ปัญหาการมีอาชีพที่เหมาะสมของนักเรียน/นักศึกษา/ปัญหาอาชีพนอกกฎหมายและปัญหาอื่น ๆ ที่มีความเดือดร้อนของประชาชน3. ลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ของรัฐเพื่อสร้างอาชีพและกระจายรายได้4. พัฒนาและดำรงไว้ซึ่งความเข้มแข็งของชุมชน	1. ปัญหาความยากจนและความเดือดร้อนของประชาชนได้รับการแก้ไข มีเจ้าภาพรับผิดชอบ2. ประชาชนมีความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหาของรัฐบาล

3

ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสังคม
เพื่อไปสู่ความมั่นคง
ของประชาชนและชาติ

ผลที่ได้รับ

ภารกิจหลัก

1. ส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง2. แก้ไข/ปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน3. ส่งเสริมนักเรียน/นักศึกษาให้มีอาชีพเหมาะสม4. จัดระเบียบสังคมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่สมดุล5. ดำเนินการเศรษฐกิจชุมชน/นโยบายการเงินและการคลังให้มีเสถียรภาพ6. ส่งเสริมการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออก/ส่งเสริม SMEs7. พัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการผลิต การตลาดและการพึ่งพาตนเอง8. ส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามของชาติอย่างต่อเนื่อง9. ส่งเสริมการค้า บริการ และการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน10. ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ผู้มีอิทธิพล11. ส่งเสริมนโยบาย SML ให้ชุมชนมีอำนาจจัดการงบประมาณ12. ส่งเสริมนโยบายการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและกองทุนหมู่บ้าน13. ลงทุนใน โครงการขนาดใหญ่ของรัฐเพื่อสร้างอาชีพและกระจายรายได้	โครงการสร้างทางเศรษฐกิจ/สังคม ปรับตัวดีขึ้น และตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชน

การแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน
และการวางแผนงานในบทบาทของ

4

สร้างระบบคุ้มครอง
และประกันทางสังคม

ผลที่ได้รับ

ภารกิจหลัก

1. พัฒนาระบบหลักประกันคุณภาพชีวิตทั้งการศึกษา สาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
2. พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสนเทศให้ประชาชนรับรู้ รับทราบ เข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว และใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
3. พัฒนาระบบคุ้มครองผู้บริโภคให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
4. พัฒนาระบบการคุ้มครองอาชีพและการประกันการว่างงานให้ครอบคลุมทุกกลุ่มอาชีพให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
5. พัฒนาระบบการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ประชาชนได้รับผลดีจากระบบคุ้มครองและการประกันทางสังคม

การแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน
และการวางแผนงานในบทบาทของ

5

สร้างระบบคุ้มครอง
และประกันทางสังคม

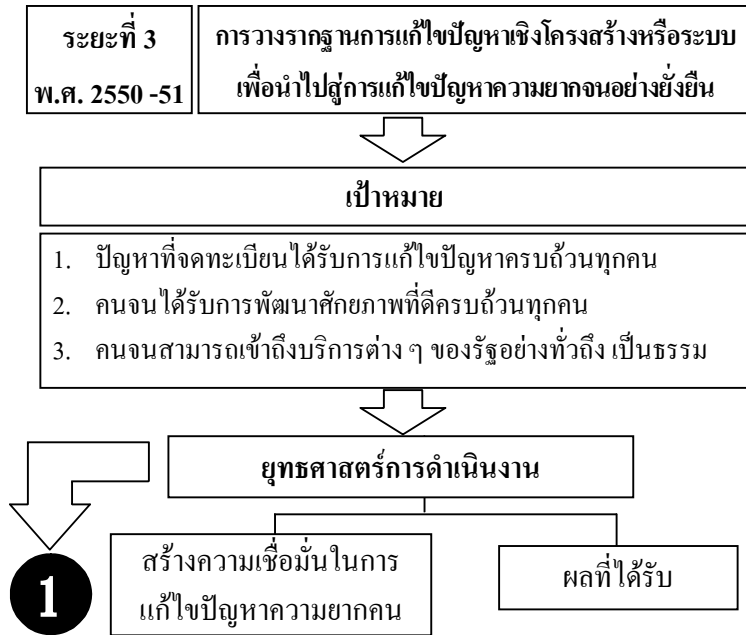
ผลที่ได้รับ

ภารกิจหลัก

1. พัฒนาระบบข้อมูลคนจนและความเดือดร้อนของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. โครงสร้างการแก้ไขปัญหาความยากจนในทุกระดับมีการปฏิบัติให้บังเกิดผล
3. บูรณาการดำเนินงาน/แผนงานและงบประมาณ
4. บูรณาการระบบอำนาจการ กำกับดูแล ติดตามประเมินผล และตัวชี้วัดความสำเร็จทั้งภาพรวม/ทุกปัญหา

มีการบริหารการแก้ไขปัญหาคความยากจนที่เข้มแข็งและมีการบูรณาการสามารถตอบสนองนโยบายการแก้ไขปัญหาคความยากจนของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

**การแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน
และการรวนแก้จนในบทบาทของ**

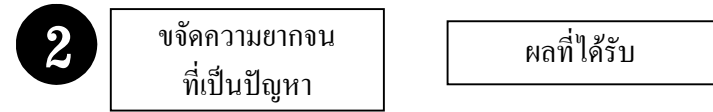
ภารกิจสำคัญ

1. รณรงค์ประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่องให้ประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน มีความเชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาความยากจน
2. ระดมทุกภาคส่วนให้เกิดพลังแผ่นดิน ขับเคลื่อนความยากจน
3. การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน / เอกชนในการแก้ไขปัญหาความยากจน

ประชาชนภาครัฐ ภาคเอกชน เห็นรูปธรรมในการแก้ไขปัญหาความยากจน เกิดความเชื่อมั่นและเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญห ทั้งเชิงโครงสร้าง และรายปัญหาอย่างต่อเนื่อง

**การแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน
และการรวนแก้จนในบทบาทของ**

ภารกิจสำคัญ

1. แก้ไขปัญหาความยากจนและความเดือดร้อนของประชาชนที่มาจดทะเบียนในทุกปัญหาให้หมดสิ้นไปในระยะนี้
2. จัดระบบเฝ้าระวังปัญหาความยากจนและความเดือดร้อนของประชาชนคนที่ได้แก้ไขแล้วไม่ให้อวนกลับมาอีก

ปัญหาความยากจนและความเดือดร้อนของประชาชนได้รับการแก้ไขจนหมดสิ้น และสามารถพึ่งตนเองได้ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ภารกิจสำคัญ

- ดำรงความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนของโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคมที่เอื้อประโยชน์สุขต่อคนในชาติ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจ/สังคมปรับตัวดีขึ้นและตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและความต้องการการของประชาชน

4

สร้างระบบคุ้มครองและ
ประกันทางสังคม

ผลที่ได้รับ

ภารกิจสำคัญ

จัดระบบการคุ้มครองและประกัน
ทางสังคมแบบบูรณาการและ
พัฒนาให้เกิดความยั่งยืน

ประชาชนได้รับผลดีจากระบบ
การคุ้มครองและการประกัน
ทางสังคม

5

การบริหารจัดการ

ผลที่ได้รับ

ภารกิจสำคัญ

1. พัฒนาระบบข้อมูลคนจนและ
ความเดือดร้อนของประชาชนอย่าง
มีประสิทธิภาพ
2. โครงสร้างการแก้ไขปัญหา
ความยากจนในทุกระดับมีการ
ปฏิบัติให้บังเกิดผล
3. การบูรณาการการดำเนินงาน/แผนงานและงบประมาณ
4. การบูรณาการระบบอำนาจการ
กำกับ ดูแล ติดตามประเมินผล
และตัวชี้วัดความสำเร็จทั้งภาพรวมและทุกปัญหา

มีการบริหารการแก้ไขปัญหา
ความยากจนที่เข้มแข็งและมี
บูรณาการสามารถตอบสนอง
นโยบายการแก้ไขปัญหาความ
ยากจนของรัฐบาลได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

**ผลการดำเนินงานในระยะที่ 1 ปรากฏผลการจดทะเบียน
ปัญหาสังคมและความยากจนของประชาชน ดังนี้**

จำนวนประชาชนที่มาจดทะเบียนปัญหา จำนวน
8,771,715 ราย (11,986,846 ปัญหา) และปัญหาอื่น ๆ 1,376,865
ปัญหา โดยจำแนกข้อมูลเป็นกลุ่มปัญหา ดังนี้

ด้านหนี้สินภาคประชาชน

จำนวนผู้มีปัญหาหนี้สิน 5,292,800 ราย
(คิดเป็น 44.16% ของปัญหาทั้งหมด)

วงเงินหนี้สิน 669,848,655,508 บาท

- หนี้สินในระบบ 536,954,090,595 บาท
(81.92%)
- หนี้สินนอกระบบ 132,894,564,914 บาท
(18.08%)

ด้านปัญหาที่ดินทำกิน

จำนวนผู้มีปัญหา 4,304,292 ราย
(คิดเป็น 35.91% ของปัญหาทั้งหมด)

ด้านที่อยู่อาศัย

จำนวนผู้มีปัญหา 2,037,943 ราย
(คิดเป็น 17.00% ของปัญหาทั้งหมด)

ด้านคนเร่ร่อน

จำนวนผู้มีปัญหา 6,521 ราย

ด้านผู้ประกอบการอาชีพผิดกฎหมาย

จำนวนผู้มีปัญหา 6,486 ราย อาชีพที่เคยทำได้แก่
ขายหวยใต้ดิน บริการทางเพศ สีนค้าปลอม ค้าของหนีภาษี
ยาเสพติด

ด้านนักเรียน/นักศึกษา ต้องการมีรายได้จากอาชีพที่
เหมาะสม

จำนวนผู้มาลงทะเบียน 247,762 คน

ด้านการถูกหลอกหลวง

จำนวนผู้มาลงทะเบียน 91,042 ราย โดยถูกหลอกหลวง
ในเรื่องแรงงาน การกู้ยืมเงิน ซื้อบ้านและที่ดิน ขายสินค้าฯ

การตรวจสอบยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

ในการจัดเวทีประชาคม เพื่อตรวจสอบยืนยันความ
ถูกต้องของข้อมูล ซึ่งมีหลักในการดำเนินการ คือ การมีส่วนร่วม

ของทุกภาคส่วน มีความโปร่งใส เป็นธรรมและปราศจากการ
สมยอม โดยกรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น และกรุงเทพมหานคร ได้เริ่มดำเนินการจัดเวทีประชาคม
ในรอบที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2547 ผลการจัดเวทีประชาคม
โดยภาพรวมร้อยละ 95 ได้รับการยืนยัน มีเพียงประมาณร้อยละ 5
ที่ประชาคมไม่รับรอง โดยบางส่วนประชาคมไม่รู้จักบุคคลที่
ลงทะเบียน บางส่วนลงทะเบียนโดยไม่เข้าเงื่อนไข เช่น ผู้ลงทะเบียน
ไม่ได้เป็นเกษตรกร และต้องการที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย แต่
ลงทะเบียนปัญหาที่ดินทำกิน บางรายขอสวัสดิสิทธิ์ เนื่องจากเมื่อ
ทำประชาคมแล้วได้รู้ข้อมูลว่ามีคนอื่น ๆ ที่ยากจนกว่า ลำบากกว่า
สามีภรรยาบางรายจดทะเบียนข้อมูลซ้ำซ้อน

ต่อมา ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้มอบนโยบายแก้ไข
ปัญหาสังคมและความยากจน และการรวานแก้จนให้กับ
คณะรัฐมนตรี ผู้บริหารในส่วนกลาง ผู้ว่าราชการจังหวัด และ
องค์กรภาคเอกชน เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2547 ณ ตึก
สันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล สรุปได้ว่า

นโยบายแก้ไขปัญหาคความยากจน

◆ นายกรัฐมนตรี ได้มีนโยบายให้จัดการรบกวนแก้ไขปัญหาคความยากจน เพื่อนำบริการของรัฐทุกประเภทเข้าไปช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ ชุมชน และครัวเรือน โดยเน้นเรื่องการสร้างงาน การฝึกอบรมและส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งการนำปัญหาของประชาชนที่สามารถแก้ไขได้เข้าไปความช่วยเหลือ

◆ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2547 เห็นชอบให้ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ (ศตจ.) เป็นศูนย์กลางในการบูรณาการแผนงาน งบประมาณ โครงการ กิจกรรมและปฏิบัติการต่าง ๆ โดยมีศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนกระทรวงมหาดไทย (ศตจ.มท.) เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการ และกำกับการปฏิบัติ ตลอดจนตรวจสอบติดตามผลการดำเนินการในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ และดำเนินการอื่นใดตามที่ ศตจ. กำหนด หรือมอบหมาย

ยุทธศาสตร์

ให้มีการทำงานในเชิงรุก (Proactive) บุกลงไปถึงครอบครัว เพื่อค้นหาความต้องการและปัญหาของสภาพความจน แล้วพัฒนาศักยภาพของคนเหล่านั้น โดยการสร้างงาน สร้างอาชีพ

พัฒนาฝีมือแรงงานให้มีความรู้ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และขยายโอกาส สร้างกระบวนการเรียนรู้

กลยุทธ์

ให้ทุกอำเภอจัดทีมคาราวานเคลื่อนออกไปให้บริการประชาชนที่มำลงทะเลเบียนแก้ไขปัญหาสังคม และความยากจนสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหาเป็นครัวเรือน ทำการฝึกอาชีพและหางานให้ทำ ให้การสงเคราะห์และช่วยเหลือคนพิการ คนเจ็บป่วย เด็ก เยาวชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ให้ความรู้และพัฒนาศักยภาพของคนจน เพื่อให้เป็นคนและเป็นครอบครัวที่เข้มแข็งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวทางการดำเนินการ

กำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนที่มำลงทะเลเบียนแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน (สย.1- 8) ประชาชนที่แสดงความจำนงต้องการงานทำ อาชีพเสริม และประชาชนยากจนที่เดือดร้อน

กำหนดพื้นที่เป้าหมาย

ระยะนำร่อง (เดือนพฤศจิกายน - เดือนธันวาคม 2547) ให้กำหนดพื้นที่นำร่อง 1 อำเภอ

ระยะขยายผล (เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2548) ให้พิจารณาคัดเลือกอำเภอที่มีความพร้อมอย่างน้อยจังหวัดละ 2 อำเภอ แล้วศึกษาปัญหา อุปสรรค เพื่อกำหนดรูปแบบวิธีการเพื่อจะได้ระดมสมองร่วมกัน พร้อมกับรออนุญาตที่รัฐบาลจะมอบหมายภายหลังการเลือกตั้ง

จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและการสังเคราะห์ข้อมูล ศตจ.จังหวัด/อำเภอ นำข้อมูล สย. และ น.2 (Demand Side) มาวิเคราะห์ร่วมกันกับข้อมูลในส่วนราชการมีอยู่ในพื้นที่ โดยนำข้อมูลครัวเรือนของ จปฐ. มาประกอบการพิจารณาตลอดจนแผนชุมชน และแผนการดำเนินการส่งเสริมพัฒนาของส่วนราชการอยู่แล้ว (Supply Side) โดยเฉพาะการฝึกอาชีพ การสร้างการเพิ่มรายได้ การหางานให้ทำ เพื่อให้สอดคล้องรับกัน (Matching) กับพื้นที่เป้าหมายและมีความพร้อม

มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่
อย่างเป็นระบบ ทั้งงานฝึกอาชีพและหางานให้ทำการบริการประชาชน

การให้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือ และการให้ความรู้เพื่อพัฒนา
ศักยภาพ

1) การฝึกอาชีพและหางานให้ทำ ได้แก่

ชื่อหน่วยงาน	โครงการ
สำนักงานเกษตรจังหวัด	โครงการเกษตรแบบแปลงรวม โครงการเทคนิคเกษตรเคลื่อนที่
สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด	โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ
สำนักงานประมงจังหวัด	โครงการศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัด	โครงการแหล่งน้ำประจำไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร กิจกรรมฟื้นฟูปรับปรุงดินเพื่อเพิ่ม ผลผลิต เพิ่มรายได้
วิทยาลัยอาชีวศึกษา	โครงการพัฒนาอาชีพแบบบูรณา การของ สอศ.
วิทยาลัยการอาชีพจังหวัด	โครงการอาชีพระยะสั้น
สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด	โครงการคาราวานอุตสาหกรรม

**การแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน
และการรวานแก่งเงินในบทบาทของ**

ชื่อหน่วยงาน	โครงการ
ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัด	โครงการฝึกอบรมการซ่อม จักรยานยนต์ โครงการสอนการทำอาหาร
สำนักงานป่าไม้จังหวัด	โครงการจัดที่ดินทำกินตาม นโยบายการแก้ไขปัญหาความ ยากจนเชิงบูรณาการ โครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่
สำนักงานทรัพยากรธรณี จังหวัด	โครงการพัฒนาน้ำบาดาล เพื่อ สนับสนุนการแก้ไขปัญหาความ ยากจนตามนโยบายรัฐบาล
สำนักงานพาณิชย์จังหวัด	โครงการส่งเสริมการจัดตั้งและ เสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ธุรกิจ ร้านค้าชุมชน
สำนักงานพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งครอบครัว
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน	โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน และปัญหาสังคมด้านที่อยู่อาศัย โครงการจัดการความรู้และขยายผล แผนชุมชนเอาชนะปัญหาความ ยากจน

**การแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน
และการรวานแก่งเงินในบทบาทของ**

ชื่อหน่วยงาน	โครงการ
ธกส.	โครงการสนับสนุนแหล่งเงินทุน ปลอดดอกเบี้ย โครงการพัฒนาอาชีพเดิมของ ผู้ประสบปัญหา

2) การให้บริการทั่วไป ได้แก่ องค์กรภาคเอกชน
เอกชน และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งให้บริการต่าง ๆ เช่น การ
จำหน่ายสินค้าราคาถูก บริการตัดผม เสริมสวย ซ่อมแซมรถจัก
ยานยนต์ เครื่องไฟฟ้า ฯลฯ

3) การให้ความรู้และพัฒนาศักยภาพ ได้แก่ ศูนย์
การบริการการศึกษาออกโรงเรียน เขต/อำเภอ องค์กรภาค
ประชาชนในระดับพื้นที่ เครือข่ายภาคประชาชน ฯลฯ

การจัดองค์กรและการบริหารจัดการ

ให้ ศตจ.จังหวัด และศตจ.อำเภอโดยคณะอนุกรรมการ
การรวานแก่งเงินจังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบการจัดการรวานแก่งเงิน
โดยมีการจัดทีมงานการรวานเคลื่อนที่ (Mobile Unit) กำหนด
แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม อำนวยความสะดวก กำกับ ติดตามและ
รายงานผล

**การแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน
และการรวนแก้จนในบทบาทของ**

งบประมาณ ได้แก่

- 1) งบประมาณแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความยากจนของประชาชนที่มาลงทะเบียนที่ ศตจ.มท. จัดสรรให้ (งบกลางปี 2547 ที่จังหวัดซึ่งสามารถเบิกจ่ายได้ถึง 31 มีนาคม 2548) จังหวัดละ 5 - 25 ล้านบาท ตามจำนวน Demand Side
- 2) งบปกติของแต่ละหน่วยงานที่เข้าร่วมบูรณาการ
- 3) งบสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปผลการดำเนินการจัดการรวนแก้จน

กิจกรรม	2547		2548	รวมผลการ ดำเนินการ (พ.ย. 47 – ม.ค. 48) (คน)
	พ.ย. (คน)	ธ.ค. (คน)	ม.ค. (คน)	
- ข้าราชการร่วม ปฏิบัติงาน	11,021	20,197	28,220	59,438
- ภาคเอกชนและ องค์กรเอกชนเข้าร่วม ปฏิบัติงาน	3,184	5,051	7,009	15,244
- ประชาชนมาร่วมงาน	80,030	193,539	234,129	507,698

**การแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน
และการรวนแก้จนในบทบาทของ**

กิจกรรม	2547		2548	รวมผลการ ดำเนินการ (พ.ย. 47 - ม.ค. 48) (คน)
	พ.ย. (คน)	ธ.ค. (คน)	ม.ค. (คน)	
- สามารถช่วยเหลือ ผู้ว่างงานผู้ไม่มีงานทำ	1,076	3,648	6,022	10,746
- ฝึกอบรมอาชีพ	6,402	14,717	26,606	47,725
- ดูแลคนพิการ	384	932	5,986	7,302
- ช่วยเหลือคนเจ็บป่วย	5,122	1,247	22,490	28,859
- ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ให้มีความรู้	1,841	4,451	7,106	13,398
- ให้บริการในด้านอื่น ๆ	25,610	62,794	83,159	171,563
- ผู้จดทะเบียนเพิ่มเติม	3,508	5,393	8,883	17,784
รวมทั้งสิ้น	138,178	311,969	429,610	879,757

การจัดองค์กรและการบริหารจัดการ

ศตจ. ได้อนุมัติงบประมาณ 2547 เพื่อจัดทำโครงการนำร่องการบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นโครงการกึ่งทดลองและกึ่งวิจัยเป็น area – based มีการทำงานร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย คือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กระทรวงมหาดไทย และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)

โดยมีหลักการเชื่อมโยงด้าน Supply ระหว่างงาน/โครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานรัฐหลาย ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนในพื้นที่ และมีเป้าหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาที่มาจากทะเบียนในจังหวัดทั้งหมด โดยมีขั้นตอน การดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ 1) สำรวจและคัดเลือกพื้นที่เป็น จังหวัดนำร่อง 2) จัดประชุมผู้ว่าราชการจังหวัด/แกนประสาน จังหวัดในพื้นที่เป้าหมาย 3) จัดประชุมร่วมกับภาคีในท้องถิ่นเพื่อ พัฒนาแนวทางการดำเนินงานในระดับจังหวัด 4) ทดลอง ดำเนินงานและติดตามประเมินผลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในพื้นที่

กระทรวงมหาดไทย สกว. และ พอช. ได้คัดเลือก จังหวัดนำร่อง 12 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน อุตรดิตถ์ เชียงใหม่ ปัตตานี ตรัง นครพนม อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ ยโสธร นครปฐม สมุทรสงคราม และอุทัยธานี โดยพิจารณาถึง ขนาดจังหวัด การกระจายตัวอยู่ในทุกภาคการมีทุนทางสังคม มี วิสัยทัศน์และเปิดใจเรียนรู้จากกันและกันอย่างน้อย 3 ภาคี คือ กลุ่มองค์กรภาคประชาสังคม/ขบวนการแผนชุมชน และกลุ่ม นักวิชาการ/นักพัฒนาที่สนับสนุนงานภาคปฏิบัติและระหว่างนี้อยู่ ในการประชุมร่วมกับจังหวัดที่นำร่อง

ปัญหาและข้อสังเกต

ศตจ.มท. ได้รวบรวม ปัญหา อุปสรรค การจัด การรวมนำร่อง รวมทั้ง จากการออกไปสังเกต ตรวจสอบติดตามผล การดำเนินงานของ ศตจ.จังหวัด ได้แก่

1) ประเด็น **Function** กับ **Area** การแก้ไขปัญหา ความยากจนในระดับพื้นที่ของ ศตจ.จังหวัด/อำเภอ ได้มีการบูรณา การร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้ระบบบริการ แบบ CEO แต่ในส่วนกลาง แม้ว่า ศตจ. จะเป็นผู้กำหนดนโยบาย แก้ไขปัญหาความยากจนในกรอบและยุทธศาสตร์ ศตจ.ชาติ การ ดำเนินงานแต่ละกระทรวง กรม ยังเป็นผู้สั่งการ ตามบทบาท หน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ทำให้การปฏิบัติงานระดับพื้นที่ต้อง ปรับแนวทางการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการสั่งการอยู่เสมอ

2) **ภาคประชาชนเข้าร่วม** ปัญหาความยากจนของ ประชาชนมีความแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ ภาวะแวดล้อม ทัศนคติของประชาชน ภาคประชาสังคมรวมเข้ามามีส่วนร่วมใน การดำเนินงานร่วมกับภาครัฐ อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ ยั่งยืนถาวร

3) แก่ที่สภาพปัญหาเบื้องต้นยังไม่เป็นเชิงมหภาค การแก้ไขในกรอบของ สตจ. และพื้นที่ยังเป็นการแก้ในระดับ ปัจเจกตามสภาพ “อาการ” ยังมีได้ลงลึกถึง “สาเหตุ” ที่เป็น ระดับนโยบายเชิงโครงสร้าง ระบบและ/หรือ ปรับปรุงกฎหมาย ซึ่งเป็นเชิงมหภาคในระดับสูง

4) ยังไม่ลงลึกถึงครัวเรือนได้ทั้งหมด พื้นที่ ดำเนินการส่วนใหญ่จะใช้สถานที่ที่มีความสะดวกในการจัด การรวานแก้จน สถานที่ของทางราชการ การลงลึกในพื้นที่ระดับ ตำบล/หมู่บ้าน/ครัวเรือน ยังมีไม่มากนัก ประกอบกับ จะต้องหา Demand Side ลงลึกที่ชัดเจนมากกว่าผู้มาจดทะเบียนตามแบบ สย. ซึ่งเชิญชวนให้มาลงทะเบียนตามความต้องการซึ่งอาจจะไม่ใช่ ผู้ยากจนจริง และไม่ได้เป็นสภาพครัวเรือนแต่เป็นปัจเจกบุคคล

5) ผู้ลงทะเบียนทำงานนอกพื้นที่และการส่งเคราะห์ ข้อมูล ขณะนี้ บางพื้นที่ หลายหมู่บ้าน ผู้ที่ลงทะเบียนความ ยากจนไว้แล้ว ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ เป็นจำนวนมาก เนื่องจากไป ทำงานหาเลี้ยงชีพที่อื่น ๆ หรือลงทะเบียนจากต่างพื้นที่ แต่จะ ปรากฏในทะเบียน ณ ภูมิลำเนา จึงทำให้การจัดการรวานแก้จนมี อาจลงไม่แก้ไขปัญหาทุกครัวเรือนตามข้อมูลที่มีอยู่ได้ ประกอบ

กับข้อมูล สย. 1 - 7 ยังไม่ครอบคลุมลงลึกถึงสภาพปัญหา ครัวเรือน/รายบุคคลได้ และส่งเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำฐานข้อมูล ใหม่อีกรอบในการลงคาราวาน

6) ผู้รับบริการหลากหลาย ผู้มารับบริการ บุคคล ที่มารับบริการมีความหลากหลายทั้งบุคคลเป้าหมายที่มาจาก ทะเบียนคนจน บุคคลทั่วไป บุคคลที่สนใจ และบุคคลที่ประสบ ปัญหาความเดือดร้อนต่างๆ ขณะที่ Supply Side จากจังหวัด/ อำเภอ จะต้องมีการจัดทีมบูรณาการอย่างดี

7) เน้นการให้บริการถึงพื้นที่ แนวทางการให้บริการ ส่วนราชการต่าง ๆ ที่มาร่วมจัดการรวานแก้จน ส่วนใหญ่มุ่งเน้น การให้บริการในลักษณะเป็นบริการเสริม เช่น การตรวจรักษาโรค การจำหน่ายสินค้าราคาถูก ฯลฯ ยังมีได้มุ่งเน้นการฝึกอาชีพ การแนะนำแนวทางการประกอบอาชีพ

8) การแก้ปัญหา ณ ที่ตั้ง มีความคุ้มค่ากว่า การ แก้ปัญหาที่คืนทำกิน การเจรจาแก้ปัญหาหนี้ นี้ ไม่อาจลงไป ในชุมชนได้ทั้งหมด หรือการฝึกอาชีพ กระทำที่ศูนย์ฝึกของทาง ราชการ ณ จังหวัด/อำเภอ สะดวกกว่า ประหยัดและคุ้มค่ากว่า โดยเฉพาะ Demand อยู่กระจัดกระจาย

9) ประเด็นด้านงบประมาณ การจัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความยากจนในระดับพื้นที่ตามงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร (งบกลางปี 2547 วงดที่ 1) มีข้อจำกัดในเรื่องการจัดซื้อ จัดจ้าง คือ เป็นงบดำเนินการไม่ได้เป็นงบลงทุน มีอาจจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เพื่อการประกอบอาชีพได้ ทำให้การจัด ฝึกออาชีพ กระทำได้แต่การให้การอบรม เป็นสำคัญ

สรุปข้อเสนอแนะจากการประชุมร่วมกับจังหวัด น่าน

จากการประชุมร่วมกับจังหวัดที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำเนินโครงการนำร่องการบูรณาการบริหารจัดการพื้นที่ คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน กาฬสินธุ์ ยโสธร และอุบลราชธานี โดยรับฟังปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ แนวทางการจัดการรวานแก้งเงินตามแนวนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนของนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2548 มีข้อเสนอแนะแนวทางขั้นตอนการจัดการรวานแก้งเงิน ดังนี้

1. สังเคราะห์ Re - Check ข้อมูลที่ลงทะเบียนไว้แล้ว เนื่องจากข้อมูลที่ประชาชนมาลงทะเบียนไว้ (Demand) มีทั้งข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงตามความจำเป็น (Need) และข้อมูลที่

เป็นความต้องการเกินความจำเป็น (Want) ที่ต้องแก้ไขให้ถูกต้อง และนอกจากนี้ยังมีคนจนอีกจำนวนหนึ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ แต่ไม่มีโอกาสจดทะเบียนแก้ไขปัญหาความยากจน การ Re - check ข้อมูล อาจจัดตั้งคณะทำงาน (ชุดปฏิบัติการ) ระดับหมู่บ้าน/ตำบล ออกไปตรวจสอบ บันทึกหรือปรับข้อมูลที่ลงทะเบียนไว้ ร่วมกับประชาคมในพื้นที่ โดยการพบปะ สอบถาม พูดคุย ทั้งบุคคล และครัวเรือน (Knock-at-the door) เพื่อให้ได้ข้อมูลถูกต้อง เป็นปัญหาเป็นความเดือดร้อนตามความจำเป็น (Need) เพื่อเป็นความต้องการแท้ (Real Demand) เพื่อการแก้ปัญหาได้ตรงเป้า จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวบันทึกลงในฐานข้อมูล (Data Base) ของจังหวัดต่อไป

2. วิเคราะห์ปัญหา เมื่อได้ข้อมูล (Demand) ที่ถูกต้องเป็นจริงแล้ว ก็นำข้อมูลนี้ไปวิเคราะห์ปัญหารายบุคคล/ครัวเรือน โดยเน้นในเรื่องทัศนคติ ทักษะ ความสามารถ ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ รวมทั้งหาสาเหตุของปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะช่วยให้ทราบทั้ง “อาการ” และ ค้นหา “สาเหตุ” ของปัญหาไม่ถูกต้อง

3. จัดลำดับความสำคัญของปัญหา โดยนำข้อมูลที่ตรวจสอบและวิเคราะห์ปัญหาแล้วมาประกอบการพิจารณาร่วมกับ

ข้อมูลอื่น ๆ ของส่วนราชการที่มีอยู่แล้ว เช่น จปฐ. กชช. 2 ค. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาหรือจัดลำดับการให้ความช่วยเหลือบุคคล/ครอบครัว โดยให้ความสำคัญกับปัญหาสำคัญเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการช่วยเหลือทันที เช่น การขาดแคลนน้ำ อุปโภคบริโภค การฝึกอาชีพหางานให้ทำ เป็นต้น

4. จัดการรวานแก้จนเข้าไปแก้ไขปัญหา เมื่อจัดลำดับสำคัญในการแก้ไขปัญหาแล้ว ควรแยกปัญหาออกเป็นปัญหาที่อำเภอแก้ไขเองได้ กับปัญหาที่เกินขีดความสามารถที่อำเภอจะแก้ไขได้ ปัญหาที่อำเภอแก้ไขได้เองก็จัดการรวานแก้จนไปดำเนินการแก้ไขปัญหา ส่วนปัญหาที่อำเภอไม่สามารถแก้ไขได้ก็รวบรวมปัญหาเหล่านั้นเสนอ สตจ. จังหวัดให้ดำเนินการแก้ไขต่อไป

แนวทางขั้นตอนการจัดการรวานแก้จน
โดยชุดปฏิบัติการ
การรวานแก้จน

